

Zalecenia i propozycje zabaw służące stymulacji rozwoju mowy dziecka

Stymulacja rozwoju mowy następuje poprzez odpowiednie postawy i atmosferę wychowawczą. Dlatego ważne jest aby stworzyć optymalne warunki do rozwoju mowy dziecka poprzez kształtowanie i utrzymywanie **dobrej więzi emocjonalnej** z dzieckiem. Zbudujemy ją dając dziecku swój CZAS I UWAGĘ.

Ważne!!! Telewizja, komputer i telefon nie zastąpią żywej mowy, żywego kontaktu i komunikacji rodzica z dzieckiem, które ściśle łączą się ze wspólnymi przeżyciami, z relacją, z więzią emocjonalną... Nadmiar multimediów może wręcz wpłynąć na zahamowanie, zakłócenie a nawet zaburzenie rozwoju dziecka, w tym jego mowy.

Bardzo ważne dla prawidłowego rozwoju mowy dziecka (a przez to także dla rozwoju poznawczego, społecznego i emocjonalnego) jest **mówienie do niego, komentowanie własnej aktywności i aktywności dziecka** (czyli tego co robimy i co robi dziecko).

Mowę małego dziecka rozwijamy także poprzez **wyliczanki, rymowanki, piosenki z gestami**, a **mowę starszego dziecka** poprzez **czytanie książek, zachęcanie do opowiadania oraz do wypowiedzania się** na różne tematy dotyczące przeżyć i wydarzeń dnia codziennego.

Świetną okazją do rozwijania mowy są **wspólne zabawy** (odpowiednie do wieku dziecka i zgodne z jego zainteresowaniami), które kształtują i rozwijają funkcje mowy (rozszerzają słownik dziecka – zarówno czynny (mówienie), jak i bierny (rozumienie)). Mogą to być **zabawy pacynkami, figurkami, zabawy tematyczne, zabawy w role, gry i zabawy edukacyjne** (dopasowane do możliwości rozwojowych i językowych dziecka).

Pamiętajmy o tym, że nasze (dorosłych) wypowiedzi powinny być poprawne gdyż są one wzorem, według którego dziecko uczy się mówić. Nie naśladujemy wymowy dziecka, to ono ma naśladować naszą poprawną wymowę. Oczywiście w rozwoju mowy i artykulacji dziecka jest początkowo wiele niedoskonałości ale stopniowo rozwijają się określone umiejętności i sprawności językowe i komunikacyjne (określają to tzw. normy rozwojowe).

Ważne jest aby **do małego dziecka mówić prostymi zdaniami**, powoli, bez przesadnych zdrobnień i spieszczeń. Opowiadając bajkę, czy odpowiadając na pytania dziecka, nie zasypujemy go lawiną słów. Sprawdzamy czy rozumie przekazywane treści poprzez zadawanie pytań, ewentualnie naprowadzamy, podpowiadamy odpowiedź bądź początek wyrazu. **Komunikaty kierowane do starszych dzieci powinny stawać się coraz bardziej złożone** – na miarę możliwości dziecka.

Pamiętajmy, że w **przypadku maluchów nazywanie łączymy z konkretnym przedmiotem, osobą, zjawiskiem, obrazkiem**. Posługujemy się książeczkami, obrazkami i ilustracjami o wyrazistej grafice. Możemy podświetlać w ciemności różne przedmioty latarką i je nazywać, specjalnie czasem popełniając błędy, które dziecko będzie poprawiać. **Koncentrujemy uwagę dziecka na twarzy osoby mówiącej** (zabawa i rozmowa na jednym poziomie, „twarzą w twarz”, aby dziecko mogło obserwować nasze ruchy warg).

Małe dzieci zachęcamy do **zabaw dźwiękonaśladowczych** (czyli naśladujemy odgłosy zwierząt, otoczenia, instrumentów, odgłosów urządzeń domowych itd., możemy wykorzystać książeczki z onomatopiejami dostępne na rynku) i **zabaw paluszkowych** (znane są dobrze przez nasze babcie i dziadków ;-)) dostępne są także książeczki ze zbiorami takich rymowanek i zabaw paluszkowych). Różnorodne **zabawy plastyczne/manualne, ćwiczenia zręczności dłoni** (nawlekanie koralików, przyczepianie klamerek, lepienie z plasteliny i modeliny) **oraz ruchowe** (np. różne aktywności na placach zabaw) są także ważne dla rozwoju mowy i artykulacji dziecka.

Wielką motywacją do mówienia są **kontakty z rówieśnikami**, zapewnienie ich dziecku jest niezwykle istotne.

Rozwój mowy czynnej stymulują także **ćwiczenia słuchowe** (np. rozpoznawanie dźwięków zwierząt, różnych dźwięków z otoczenia, dźwięków instrumentów itp. – można wykorzystać nagrania i zestawy obrazków dostępne na rynku; różnicowanie i naśladowanie rytmu i liczby dźwięków, zabawy z rymami, dzielenie słów na sylaby (inne propozycje takich zabaw znaleźć można w zakładce „ćwiczenia słuchowe”).

Gdy dziecko mówi z błędami, po swojemu, **powtarzajmy po nim tę samą treść w prawidłowej gramatycznie formie.**

Dla starszych dzieci ciekawą formą zabaw językowych są: skojarzenia i dobieranie do kategorii/wyłączanie ze zbioru, połączone z werbalizowaniem odkrytych pojęć i zasad, kończenie rozpoczętych zdań, układanie zdań z określonym słowem, wyjaśnianie znaczeń wyrazów, rozwiązywanie i samodzielne układanie zagadek, wyszukiwanie wyrazów o przeciwstawnym znaczeniu.

Rozwijanie wypowiedzi zdaniowych i form gramatycznych można przeprowadzać przy okazji **układania i opowiadania historyjek obrazkowych.**

Nigdy **nie krytykujemy** mowy dziecka w jego obecności, ani w obecności innych dzieci, **nie porównujemy go z rówieśnikami.** Zawsze **chwalmy dziecko za każde próby i starania, udane ćwiczenie, nowy wyraz, powtórzenie, opowiadanie.**

Poprawną wymowę dziecka możemy kształtować poprzez profilaktyczne zabawy oddechowe, fonacyjne, artykulacyjne oraz usprawniające motorykę narządów mowy (materiały dostępne w odpowiednich zakładkach na stronie Poradni).

W przypadku, **kiedy mowa dziecka rozwija się z dużym opóźnieniem bądź gdy wymowa dziecka jest niezgodna z normą wiekową** i gdy zachodzi potrzeba „wywołania” i utrwalania poszczególnych głosek – **warto skorzystać z konsultacji i terapii logopedycznej.**